

INOVACIJSKI PROJEKT: »IGRALNE URICE V SLOVENŠČINI IN ANGLEŠČINI«

Trajanje IP: sept. 2011- sept. 2017

Nosilec IP: Vrtec Ilke Devetak Bignami Tolmin (projektna skupina, vodja IP: Katja Podobnik)

Konzulent: Marija Sivec, ZRSŠ

Formula preboja: **SPORAZUMEVALNA ZMOŽNOST - KLJUČ VKLJUČEVANJA IN VKLJUČENOSTI**

Tematsko področje:

KLJUČNE KOMPETENCE VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA IN KREPITEV KOMUNIKACIJSKIH VEŠČIN
(SPORAZUMEVANJE V MATERINŠČINI /DRUGEM /TUJEM JEZIKU V POVEZAVI Z DRUGIMI ZNANJI IN VEŠČINAMI)

Načela:

KOMUNIKACIJA - ODPRTOST - POVEZOVANJE - SODELOVANJE - SOUDELEŽENOST – (MED)KULTURNOST - RAZVOJ

Soudeleženci:

OTROK-ODRASLI-VRSTNIKI _POSAMEZNIK- DRUŽINA-DRUŽBA_VRTEC-ŠOLA -INSTITUCIJE V KRAJU/DRŽAVI/REGIJI

Pot do cilja

(pri delu z otroki, družinami, v projektni skupini, v kraju, z institucijami = iskanje, raziskovanje, uresničevanje, zagotavljanje, preverjanje, medsebojno podpiranje):

- PEDAGOGIKA POSLUŠANJA - KROG UČENJA NA OSNOVI SPOZNANJ NEVROZNANOSTI
- PRIPOZNAVANJE OTROKA KOT KOMPETENTNEGA SOGOVORCA - OTROKOVIH 100 NAČINOV IZRAŽANJA
  - POZITIVNA KLIMA - POZITIVNA SAMOPODOBA - CELOSTNI PRISTOP - DELO V SKUPINAH
- IZRAŽANJE IN UČENJE OB IGRI, GIBANJU, LUTKAH, GLASBI, LIKOVNEM USTVARJANJU, DOŽIVLJANJU ZGODB
  - KREPITEV VEDOŽELJNOSTI IN ODNOSOV - RAZVOJ IDENTITETE/ IDENTITET
  - ODKRIVANJE ČLOVEŠKIH, KULTURNIH IN NARAVNIH VIROV V KRAJU
- URAVNOTEŽENOST OTROKOVIH RAZVOJNIH PODROČIJ - KONTEKSTUALNOST - AKTIVNO UČENJE
- MEDVRSTNIŠKO, MEDGENERACIJSKO UČENJE - POVEZOVANJE INSTITUCIJ V KRAJU, REGIJI, DRŽAVI
  - ODPRTO, SPODBUDNO, VARNO IN SODOBNO UČNO OKOLJE

Rezultat:

JAZ V SVETU – ŽELIM, ZMOREM, ZNAM IN SE VESELIM UČITI IN SODELOVATI Z DRUGIMI
(sporazumevalna zmožnost tudi kot dejavnik dobrega počutja, motivacije, demokratičnosti in uspešnega učenja)

Dobro počutje otrok je pogoj za njihovo aktivno vključenost in napredek (po Marjanovič Umek 2005), zato smo pri igralnih jezikovnih uricah spodbujali, spremljali in dokumentirali:

1. sprejetost in varnost, pozitivno klimo v oddelku ali skupini (otrok in družin, vseh sodelujočih);
2. dobro počutje vseh otrok (pri akcijskem raziskovanju smo iskali načine, kako pozitivno klimo in dobro počutje spodbujati, prepoznati in spremljati);
3. otrokovo aktivno vključenost: najvišja stopnja je, ko je otrok zatopljen v dejavnost ali igro, v njej uživa in vztraja, jo ponavlja, je vesel in sproščen, si izmišlja nove stvari, sodeluje s sovrstniki in uživa v dejavnosti; ima sam ideje in pobude za nove dejavnosti (Marjanovič Umek 2005);
4. otrokov razvoj in napredek v času (v vrednotenju so bili vključeni tudi sami otroci (npr. portfolio otroka – vrednotenje lastnih dosežkov; otrok se primerja le s samim seboj: prej-potem).

Dokumentiranje dejavnosti otrok v okviru IP je potekalo npr. preko posnetkov, zapisov pogovorov, plakatov, izdelkov in map dosežkov posameznih otrok; dokumentiranje dejavnosti vzgojiteljev pa preko priprav na VIZ delo, evalvacij, anekdotskih zapisov spremljanja, anket med vključenimi starši in otroki ipd. (za primer dokumentiranja dejavnosti otrok gl. CD).

Cilj dejavnosti je bil sprejemanje in ozaveščanje večjezičnosti in medkulturnosti, vključevanje in napredek posameznika (otroka in njegove družine) v njegovem lastnem tempu in v njegovem območju bližnjega razvoja (OBR, Vigotski. V: Marjanovič, 2012). Veliko podporno moč pri tem so poleg vzgojiteljev imeli: medvrstniško in medgeneracijsko učenje ter naša prizadevanja, da se bi za skupne cilje povezovali z drugimi VIZ in kulturnimi institucijami v kraju.

Akcijsko raziskovanje lastne prakse so člani projektne skupine IP evalvirali v veliko zaporednih akcijskih krogih skozi šest let. Pri vrednotenju dosežkov in usmerjanju k novim ciljem je bila zelo pomembna vloga medsebojnih hospitacij z analizo, dodatnega strokovnega izobraževanja (na področju tujega in slovenščine kot drugega jezika, pristopov za soudeležnost vseh otrok in družin), pa tudi strokovnega usmerjanja in podpore s strani ZRSŠ (vključenost v program Inovativna pedagogika/Inovacijski projekti pri ZRSŠ ter vodenje in spremljanje vizije in dela projektne skupine IP s strani ZRSŠ).

Pri vrednotenju in samovrednotenju je potrebno omeniti tudi predstavitve dosežkov širši strokovni javnosti. Projektna skupina IP je predstavila model in rezultate IP najprej drugim izobraževalnim institucijam v domači občini in jih tudi uspešno vključila v sodelovanje in povezovanje. Tako je eden od vidikov preboja IP tudi v tem, da je vrtec z rezultati IP obogatil svojo vlogo na izobraževalnem in kulturnem zemljevidu kraja kot iniciator skupnega sodelovanja med VIZ in kulturnimi institucijami v domači občini. Občina Tolmin, Posoški razvojni center, Knjižnica Cirila Kosmača, OŠ Tolmin in Gimnazija Tolmin so že v preteklih letih izkazali zanimanje za uporabo modela pri vključevanju otrok in učencev iz priseljenih družin in pri zgodnjem uvajanju tujega jezika, njihovo sodelovanje in povezovanje pa poteka še naprej.

Eden od vidikov preboja inovacije pa vidimo tudi v tem, da je **pristop k ozaveščanju medkulturnosti in večjezičnosti, uvajanja tujega jezika in vključevanja otrok priseljencev v vrtcu**, ki je nastal v okviru programa IP –ZRSŠ, požel veliko pozornosti in priznanj tudi na državnem in mednarodnem nivoju, kjer so ga predstavile posamezne članice IP (2016: mednarodna konferenca Brdo pri Kranju, mednarodni posvet Sarajevo; seminar s prikazom uspešnih praks Evropskega referenčnega jezikovnega okvira FREPA_ ROPP, Ljubljana 2017).

BRDO PRI KRANJU, 5. maj 2016, v organizaciji MIZŠ, CMEPIUS in ZRSŠ	mednarodni posvet »Vključenost priseljencev v vzgojno-izobraževalni sistem RS«	IP »IGRALNE URICE V SLOVENŠČINI ZA OTROKE IZ PRISELJENIH DRUŽIN«: rezultate in pristop na nivoju vrtca predstavila članica IP: Jasmina Kobal
--	---	---

SARAJEVO, 24. avgust 2016, v organizaciji Pedagoškega inštituta BIH in skupnosti »Korak za korakom«	mednarodna konferenca » Vključevanje otrok iz priseljenih družin «	IP »IGRALNE URICE V SLOVENŠČINI ZA OTROKE IZ PRISELJENIH DRUŽIN«: rezultate in pristop na nivoju vrtca predstavila vodja IP: Katja Podobnik
LJUBLJANA, 26. oktober 2017, v organizaciji MIZŠ in ZRSŠ	seminar » Medkulturni in večjezični pristopi pri pouku « Praktični primeri za ROPP - <i>Referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam</i> (ROPP, ZRSŠ 2017 - slov. prevod publikacije FREPA, Svet Evrope 2014)	predstavitve IP »IGRALNE URICE V ANGLEŠČINI«: rezultate in pristop na nivoju vrtca predstavila članica IP: Maja Leban

ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

Za otroke v vrtcu je poleg KAJ, KDAJ, ZAKAJ zelo pomembno vprašanje KAKO. Na področju, ki smo ga raziskovali, daje Kurikulum za vrtce (1999) le splošne smernice, po drugi strani pa smo se želeli odzivati na družbene in tehnološke spremembe v času. Zato smo se skozi več akcijskih krogov v več letih dodatno izobraževali ter preizkušali tako nove organizacijske pristope kot tudi ustrezne in učinkovite didaktične poti za spodbujanje večjezičnosti in medkulturnosti ter krepitev otrokove sporazumevalne in medkulturne zmožnosti. Do preizkušenega in učinkovitega pristopa smo prišli z naslednjimi elementi:

- vključevanje otrok in družin oz. aktivnim povezovanje vseh deležnikov,
- kompetenčni pristop vseživljenjskega učenja (odnos, veščine in znanje – za vse udeležene),
- tesno povezovanje s kulturo kraja in drugimi institucijami v kraju,
- pristopi k učenju ob igri, gibanju, pesmi, ustvarjanju z lutko, doživljanju zgodb,
- pristopi k učenju ob upoštevanju novejših spoznanj nevroznanosti (krog učenja),
- celostno in situacijsko učenje jezika v vrtcu,
- uporaba raznolikih, aktivnih in predšolskemu otroku primernih didaktičnih strategij,
- (samo)vrednotenje napredka in dosežkov na poti učenja ...

Ob zaključku ugotavljamo, da smo z doseženimi cilji IP pomembno vplivali na večjezično in medkulturno ozaveščenost vseh deležnikov in hkrati tudi na njihove sporazumevalne zmožnosti v materinščini ter odnos do jezikov in kultur.

Na osnovi prehojene poti in pozitivnih rezultatov projektna skupina IP deluje še naprej. Celo več: v š. l. 2017/18, ko je IP uradno že končan, se je skupini IP pridružilo 7 novih članov in skupaj imajo nov in obsežnejši cilj:

model jezikovnega in (med)kulturnega ozaveščanja preizkusiti in nadgraditi na celotnem področju spodbujanja govora in pismenosti v vrtcu, vključujoč vse vidike področij po Kurikulu za vrtce: Jezik, Družba, Socialno učenje. Razvojna vizija vrtca v prihodnjih letih je nadgraditi model delovanja učeče se skupnosti s ciljem spodbujanja sporazumevalne zmožnosti za vse otroke in vse deležnike v vrtcu: poleg uvajanja tujega jezika in slovenščine kot drugega jezika za otroke iz priseljenih družin – tudi krepitev sporazumevalne zmožnosti v slovenščini kot materinščini oz. prvem jeziku za vse otroke in vse deležnike v vrtcu (Vrtec Tolmin - LDN 2017/18).

VIRI IN LITERATURA

- Bregant, T.: *Učenje učenja z vidika spoznanj nevroznosti*. Posvet vrtcev RS. ZRSŠ, 2011
- Bregant, T.: *Razvoj, rast in zorenje možganov*. Psihološka obzorja 2012
- Bregant, T.: *Kako podpreti otrokov razvoj*. Dostopno na: <https://familylab.si/kako-podpreti-otrokov-razvoj/>
- Bregant, T.: *Pomen igre za otrokov razvoj*. Didakta 2015. Letnik 25, številka 183
- Holcar Brunauer, A., in Margan, U.: *Prisluhnimo otrokom – otrok in vzgojitelj v skupnem procesu učenja in poučevanja*. ZRSŠ, Usposabljanje izvajalk ŠS za vrtce 2015
- Kavčič, T.: *Psihologija otroške igre*. Psihološka obzorja 2004/1
- Kavčič, T.: *Razvoj socialnega vedenja in socialne igre otrok*. Posvet Supra, 2011
- Lipina, S. J., in Colombo, J. A.: *Human brain development series. Poverty and brain development during childhood*. (2009). Dostopno na: <http://dx.doi.org/10.1037/11879-000>
- Marjanovič Umek, L.: *Simbolno okolje kot podpora razvoju pismenosti*. V: Zbornik Posveta vrtcev RS, ZRSŠ 2012
- Marjanovič Umek idr.: *Pogled v vrtec – Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti*. Državni izpitni center, 2005
- MŠŠ in ZRSŠ: *Kurikulum za vrtce*. 1999
- Nemec, B., in Krajnc, M.: *Razvoj in učenje predšolskega otroka*. Založba Grafenauer 2011
- Plut Pregelj, L.: *Poslušanje – način življenja in vir znanja*. Založba DZS, 2012
- Rinaldi, C.: *In dialogue with Reggio Emilia: listening, researching and learning*. Routledge London, 2005
- Rutar, S.: *Sociokulturni pristop pri spremljanju otrokovega razvoja in učenja*. Revija za elementarno izobraževanje, 2013/3
- Rutar, S.: *Kako razumeti in uresničevati participacijo otrok v vrtcu*. Sodobna pedagogika, 2012/2
- Stritar, U.: *Portfolio otroka v vrtcu*. ZRSŠ, 2008
- Sunderland, M.: *Znanost o vzgoji*. Založba Didakta, 2008